

SZENTES ÉS VIDÉKE

POLITIKAI LAP

A CSONGRÁDVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE.

Megjelen **vasárnap** és **csütörtökön**.
Előfizetési ár:
Negyedévre 2 korona 50 fill. Félévre 5 kor. Egész évre 10 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Görög-udvar,
hová a készírtok címzendők

Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket
a kiadóhivatal
mértékelt áron számít fel.

Bánffy dicsősége.

Irta Balassa Ármin dr.

Bánffy Dezső bárónak politikai dicsősége sohasem volt teljesebb, mint éppen azon a napon, amikor Szegeden tart tüntető politikai gyűlést a függetlenségi és 48-as párt.

A dicsőség olyan teljes, hogy ha a vasárnapi gyűlés vezetői a politikai etikett követeléseinek eleget kívánának tenni, Bánffy Dezső báró előtt föltétlenül meg kell hajtaniok a tisztelet zászlóját.

Es éppen Szegeden kötelező ez az udvariassági tény. Nemcsak azért, mert Bánffy Dezső báró Szeged egyik választókerületének országgyűlési képviselője, hanem főleg azért, mert Bánffy Dezső báró Szegeden vezette diadalra 1904. május 31-én azt az ellenzéki lobogót, amelyre a közjogi gravamenális politika helyett a gazdasági függetlenség politikai programját írta.

A legujabbkori nemzeti politikának ősforrásául Bánffy Dezső bárónak az a heroikus elhatározása jelentkezik, amelyvel otthagyni főudvarmesteri méltóságát, mint volt miniszterelnök és valóságos belső titkos tanácsos, a nemzet politikai életterejét kiszabadította a régi, konzervatív politikai gondolkodás bilincseiből.

A régi szabadelvű pártnak összes volt korifeusai, akik mint későbbi koalíciós vezéralakok emelkedtek a nemzet kitüntető kegyeibe, az ő példájának hatása alatt szakítottak megcsontosodott aulikus politikájukkal s az ő politikai föltámadásának verőfényében öltözték magukra a hazafiságnak azt az erős patináját, amely minden politikai tévedések ellenére is megvédelmezi őket a népszerűtlenné válás veszedelmétől.

Neki magának is voltak nagy tévedései. Legnagyobb tévedése volt az amikor gazdasági programját összekötötte a függetlenségi és 48-as párt katonai programjával. Klopj után tudnia kellett minden politikusnak, hogy a katonai programmal a nemzet célt nem érhet. Tudnia kellett tehát azt is, hogy a katonai és gazdasági programok között létesített junktim a gazdasági program megvalósítását is lehetetlenné teszi.

A katasztrófa el is következett. Hiábavaló volt az 1905. januáriusi és 1906. áprilisi általános képviselőválasztások eredménye, amely a nemzet függetlenségi programjának győzelmet látszott jelenteni: a nagy nemzeti győ-

zelem a végtelen bonyodalmak forrásává vált és a nemzeti erőtlenség bizonyítékeként zsákmányolták ki.

Ha Bánffy nem részes ebben a nagy politikai tévedésben, ha meg tudja őrizni gyönyörűen megkoncipiált eredeti gazdasági programjának függetlenségét a későbbi koalíciós program túlterheltségétől, semmi kétség nem lehet a tekintetben, hogy az alkotmány minden bolygatása nélkül érvényesíthető gazdasági függetlenség törvényessége és jogossága őt teszi a helyzet urává és a nemzet sorsának intézőjévé.

Ám, hogy ő is tévedett azokkal együtt, akik minden tévedésük ellenére még mindig a helyzet uraiként jelentkeznek a nemzet előtt, éppenséggel nem csökkenti dicsőségét, ami lényegileg abból áll, hogy míg Kossuth Ferenc 1903-ban az önálló vámtérületet és önálló bankot visszautasította, kijelentve, hogy a függetlenségi pártnak ezek nem kellene, mert hatvanhetes követelések, most 1909-ben a függetlenségi és 48-as párt legszélsőbb árnyalata is a pártnak egész programjából az önálló bank mellett való tüntető követeléshez kénytelen menekülni, hogy létjogosultságának bizonyítékát szolgáltassa.

Semmi egyéb ez, mint a Bánffy eredeti programjának diadala, azok pedig, akik ma ennek a programnak egy csekély töredéke révén a nemzet megváltójaként jelennek meg Kossuth Lajos szegedi szobra előtt, előttünk a Bánffy politikájának kisajátítóiként tűnnek föl. Ezt a ténymegállapítást ők holmi kisbabbitésnek tekintik, holott mi nem őket kisebbitjük, hanem csak Bánffynak igazságot szolgáltatni akarunk.

Minden esetre érdekes jelensége a magyar politikai viszonyoknak, hogy az egyetemes politikai fölfordulásban a két legnagyobb bukottinak: Tisza István grófnak és Bánffy Dezső bárónak a történeti távlat növekedésével egyenes arányban növekedő politikai egyénisége reklamálja magának az igazságot, a nélkül, hogy akár az egyik, akár a másik felé megindulna a polgári elégtételezőszolgáltatás bátorsága.

Ugy látszik: az igazság fél, hogy betörik a fejét. Igaz, jobb félni, mint megjádni.

Mi azonban úgy érezzük, hogy a félelem már nem lehet sokáig tartós. Az a másfél évtized, amely benünket az egyházpolitikai törvények megalkotásától, 1894-től, a Wekerle-Bánffy korszaktól elválaszt és amely ennek a tizenöt esztendőnek fordulóján Szegedet jelölte meg a nemzeti és

katoikus felekezeti politika ütköző helyeül, olyan köteleességeket ró Bánffyra is, Tiszára is, hogy teljesítésük elől semmiféle okból sokáig már kitérni nem lehet.

Ahol Bánffy 1904-ben a régi szabadelvű pártot egy avult politikai korszak büneinek segítségével megbuktatta ott kell nekik egyesült erővel a nemzet gazdasági társadalmi politikájának reneszánsz-korszakát megnyitniok és a bekés fejlődés útirányát a nemzetnek megszabniok.

A negyvenes évek reform-mozgalmának jelleméről értekezvén, Kossuth Lajos megjegyezte, hogy „a magyaroknál a reformok egyrészt önmagukért, másrészt azért óhajtottak, miszerint intézvényes biztosítékokkal vétessek körül Magyarországnak törvényben mindig fönnállott, de a gyakorlatban jóformán írott malasztja nyomorított azon kétségbevonhatatlan joga, hogy Magyarország szabad és független állam, amely semmi más népnél vagy nemzetnek nincs alávetve“.

A napjainkban lezajlott nagy nemzeti reformküzdelmeket is ez a főnséges cél irányította.

Mint ezért a célért folytatott küzdelemnek utolsó részletét üdvözöljük újból a vasárnapi nagygyűlést, mert jó a cél, amit kitűztek maguknak.

Ugyanabban az értekezésben azonban ez a megjegyzést is teszi Kossuth Lajos:

„Minden kornak megvan a maga uralgó irányzata, képletileg szólva azt lehetne mondani, hogy időnként támad valami a levegőben, ami egy bizonyos irányba tereli nemcsak a gondolkozó fők elmékedéseit, hanem a tömegek ösztöneit is. Az a valami a szükség érzete, amely az adott helyzet logikájának születtje.“

Talán nem kétséges, hogy akármilyen eredménnyel végződjék is az önálló nemzeti bankért folytatott küzdelem, a levegőben támadt az a valami, ami egy bizonyos irányba terelte nemcsak a gondolkozó fők elmékedését, hanem a tömegek ösztöneit is, a szükségnek az az elementáris erejű érzete, amelyet a helyzet logikája születt, sürgős kielégülésre várakozik még.

Várja embereit, akik a 48-iki demokrácia továbbfejlesztésével megteremtik a jo-

gaiban, lelkiismereti szabadságában és gazdasági erejében független magyar polgárságot.

Az osztályharcoknak vétkeskeresés nélkül való forradalma morálijuk felénk.

Az arisztokrata-rendhez tartozó Bánffy sokkal demokratikusabb érzésű semhogy lemondana arról a dicsőségről, amely az új harcban várakozik rá.

Miért engedik, hogy pókháló szennyezze tovább is a dicsőséges lobogót?

A választói jog. Ujabb és újabb kérdések tolnak a politikai élet homlokterébe. Nálunk politikát csinálnak, de sohasem azt a politikát, mely a nemzet érdekeinek megfelel és amely a közönség hangulatából, akaratából meríti fejlődő erejét. Ha a tömeg a bankért lelkesedik, az aulikus politika követői bizonyra egy más kérdést dobnak ki a politikai piacra, abban a reményben, hogy azzal majd ezekre kényszerítik a nép lelkéből fakadó követelések asióját. Nálunk ez már így szokás és nem is fog rajta senki sem megütödni, ha most mindenki halgat az általános, titkos és községenként való választói jog behozataláról.

Mikor a király Kossuth Ferenc előtt kijelentette, hogy nincs abban a helyzetben, hogy az önálló jegybank felállítását engedélyezhetné, kijelentették a hivatalos körök, hogy a király feltétlenül ragaszkodik a választói reform megteremtéséhez. Szerinte ez a kérdés a paktumban foglaltatik s abból egy tapodtat sem enged. A politikai körök azonban a király határozott kívánságára sem törődnek a választói joggal.

De — úgy látszik — a pártoknak nem is kell az általános, titkos, községenként való választói jog. És ez a visszas állapot a legjellemzőbb a mai helyzetre. Ebben a kérdésben két, a legellentétebb partállású politikus nyilatkozott meg legutóbb. Az egyik politikus, aki a függetlenségi part radikális eleméhez tartozik, így nyilatkozik a választói jogról:

— Nekünk igenis kell az általános választói jog, de csak abban a kiterjedésben, hogy a magyar faj túlsúlyát továbbra is biztosítsa a nemzetiségek felett. Nekem az uralkodó körök azért akarnak demokratikusabbak lenni a valódi demokratáknál, mert a nagyon széles alapon való választói reformot tartják a legjobb eszköznek a függetlenségi part megbuktatására. Pedig ebben nagyon csalatkoznak. A legsőbb neprétegek szívében a függetlenségi eszme olyan mély gyökeret vert, hogy ennek a néprétegnek az alkotmány sanciaja való bevonása csak erőstenné a partot. A függetlenségi part azonnal megcsinálja a választói reformot, minchely az uralkodó rabizsa a kormány szekerének irányítását. — Andrássy javaslatát azonban semmi szín alatt sem fogadhatja el, mert a pluralitás elve nem a magyar nép lelkéből eredt és így állandó kontroverziára adhatna okot.

Ime a függetlenségi part hajlandó a választói reform megteremtésére, csak bizza rá a kormánypart. Félő azonban, hogyha tényleg a kormány szekerén ülne, nem érvényesülne-e azoknak a befolyása, akik jelenleg a banknak is kerékkötővé szegődtek s benn a part kebelében is agitálnak Andrássy javaslata mellett.

— Az alkotmánypart erkölcsi súlyával sorakozott Andrássy választói reformjavaslata

mellé — mondta a másik. Szerintünk csak a pluralitás elve tudja megtartani az intelligencia förlényét a tömegek erejével szemben. Az, hogy a tömegek számerejének ilyen módon való lenyomása, csökkentése jogosult-e vagy sem, más kérdés, melyről — megengedjük — vitatkozni lehetne. A király előzetes szentesítését megadta Andrássy javaslatához, beleegyezését tehát nem masíthatja meg egy más javaslat érdekében. A következő kormányok az előzetes királyi szentesítés után csak az Andrássy által előkészített úton haladhatnak.

Ez a magyar „magasabb” intelligencia felfogása. A „magasabb” intelligenciáé, a mely bizonyos képzelt magasabból nézi le azokat, akiknek esetleg van annyi merészségük, hogy a szegény munkást össze merjék hasonlítani ezekkel a szellemóriásokkal, akik óriások ugyan, de nem a szellemben.

A mai helyzet azt mutatja, hogy egyelőre még nagyon sokáig várhatunk, amíg a politikus urak a választói jogról is méltóztatnak csevegni.

A kivándorlás okai.

Egy visszavándorolt előadása nyomán.

Most, hogy a fővárosi lapok is foglalkoznak a kivándorlás okaival, e célból körkérdest intéztek egyesekhez, helyénvalónak tartjuk tehát ismertetni a visszavándoroltak világnézetét az új világ rendjéről.

A kivándorlásra, igaz, első sorban a pénzvegy viszi az embereket, a főbb ok azonban az, hogy itt az állam igazában és alaposan valami keveset törődik a polgárokkal. Különösen az iparosokkal. A modern iparpartolás pedig valójában megöli a hazai iparokat, mert hiszen csak nem képzelteti senki azt hasznosnak általánosságban, midőn az állam egyik iparosnak ad gépet, hogy a másik két keze erejével dolgozó iparos társát legyűrje. Nezzünk csak egy másik példát. Mi lenne, ha az állam a hivatalokba is adna egyeseknek szorzó gépet? Kérdem, hany embernek kellene dolgozni, míg annyit összekeresne, mint az, aki játszva dolgozik a szorzó gépen.

A másik nagy kérdés: az iparos tekintely, mely nálunk bizony valami rossz labon áll és sokkal kisebb, hasonló képzettségű lateiner emberénel. Hiba iparodnak egyesek mast felhozni, emez általános szemférdjű, a nagy iparpartoló mozgalmakkal kapcsolatban, hogy igenis az iparost ély olyjelmes és egyenlő embernek tekintjük, mint önmagunkat, mégis a gyakorlat képe mast mutat.

Lássunk előttünk két példát, amely hivatalba lesz megvilágtítani mai ferde nézetünket. Két ifjú együtt jár az iskolába, elvégzi mind a kettő a közpiskolák négy alsó osztályát. Egyik megy akkor inasnak, a másik pedig beáll a köz szolgálatába, tisztem a varoshoz. Az iparos három évi keserves tanulóskodás után keres havi 25—30 forintot, a másik már esetleg számottevő állást és minden bizonyára legalább háromszor annyit tekintélyt és fizetést élvez. De még az érette szegített iparos sem képes vele versenyezni, mert az állam által agyontámogatott nagyiparosok, gyárosok és kereskedők annyira lekötik a saját labán is ingadozó kezdőket, hogy kénytelenek idegenbe vándorolni, oda, ahol a munkást egyformán megbecsülik akár a műhelyben dolgozik, akár a hivatalok poros levegőjében szerzi a napi kenyereit. Nálunk pedig gyökeret ver az erős felfogás, hogy az iparos maig is megmaradt iparosnak, amit eddég elhangzott ünnepi jelmondatok se bírnak, hétköznapon még az ünnepi szónokokból se kirtani.

Az új világban a kereset, mint mondják, nem oly rózsás. Hanem a polgarság egyéni és vagyoni védelme van nagy mértékben kifejlődve, mi által a gyarapodásuk

biztosabb. Minden oly intézmény, mely csak látszatot kelti is a zsarolásnak, már büntetés alá kerül, nem úgy mint nálunk, hogy törvényeink hiánya miatt a házbérmuzsora, a bearktorozási vállalatok és még sokféle a törvény megvalósulásaig szabadon garzdálkodhatnak.

Nagyban hozzájárul a pénz megtakarításához az, hogy az emberek nem bálványozzak egymast úgy, mint itt, szerintünk az ó hazában. A divat ott is megvan, de túlzásba, mint nálunk, még sem viszik. Különösen áll ez azokra, akik rendszeren többet költenek, mint költhetnének. Hiszen nálunk azt lehet mondani, hogy a szegényebb középosztály, értjük a hivatalnok, iparos, kereskedő stb., mind legalább úgy, de sokszor különben akar élni és jarni, szerepelni, mint a nálunk sokkal tehetősebbek, hiszen hányszor halljuk ezt a kifejezést, ha valahol a tarsadalmi magasabb állású emberek elvannak különítve a közheleken, p. u. vendéglőben, a kisebektől. — „Ejnye, az én pénzem nem olyan, mint azé!”

Szóval nálunk senki sem akar megmaradni a kaptafánál. Mindnyaján, be kell valanunk, — de csak magunkban — iparkodunk fölelmeikdni a másikon.

Igaz, Amerikában másképp van. Ott a főrangú vagy munkás egymast mellé ül, de viszont tisztességesen kell öltözködni s ami fő: viselkedni, mert ott a törvény humanitást nem ismer. Ott az igazi törvényelőtti egyenlőség dominal, mely nem ismeri el azt, hogy ennek, meg annak nincs annyi esze, hogy a bünt felismerje. Ott az all, hogy mindenki érezze a büntetés félelmét. Mert hiszen, hogy valami szabad-e vagy nem, azt tudja még az állat is. Nezzük csak, ha a macska eltör valamit, mennyire iparkodik kifele, hogy a gazda keze utó ne érje.

Lássunk csak néhány esetet az ottani vagyontisztségéről, melyet nálunk, mint gyermekemest hallgathatunk.

A lopással nem az a cél, hogy a büntést csak megbüntessék, hanem az, hogy a karosult vagyoni állapota hiányt ne szenvedjen. Mert hiszen annak a szegény munkás embernek, akinek megtakarított pénzeszközét, amit nagy nehézen összekuporgatott, míg a munkában van, addig ha valaki ellopja, azt bizony az által, hogy a büntést két óra vagy néha csak két hétre, vagy még kevesebbre bezarják, még sincs kárpótolva semmivel, mert még ha jól elverhetné, nagyobb lelki kárpótlást szerezne magának.

Vizont az az ékszerész, akinek tömeges árúit, kincseket érót visznek el, a két-három évi bezarással a büntésnek még nincs kárpótolva, mert az ó kára, ha biztosítva nem volt, még számos évi munkájának gyümölcsét tönkre teszi, vagy egészben megsemmisíti.

Ott másként van, mert az nincs rendén, hogy az a munkás, ki éveken át összekuporgatott néhány fillert, most semmit se kárpój, hanem igenis kártalanítva lesz, még pedig a gonosztevő által. Ugyanis aki mas megkérősi azért van elítélve, az köteles az illetőt kárpótolni, még pedig teljesen. Hogy hogyan? Munka által. Keresményből.

Ne gondoljuk ám, hogy könnyű ipari munkát adnak ott is, kaszinóba, mint nálunk a raboknak, hogy cizalt szaz még szaz család munkás megéltetését megnehezítsék. Nem. Hanem nehezebb, lélek- és testőli munkát raknak rájuk, amitől igazán meg kell övni az államnak a tisztességes polgarait. Iyen a kötérs.

Kora reggeltől estig jarnak a börtön udvarára a vasszörnyetűek, automobilmek, horradja a természeteket be és ki. Az állam olcsó anyaghoz jut s útait mind rendben tartja, minálta ipara, kereskedelme élénkül. Előbb épünek az utak, a csatornák, a világitás s azután a házak, mert kinek volna kedve a bizonytalanságba építeni.

A megtört kö ményisége szerint díjat kapnak a rabok naponta, melyből az élelmezése és egyéb elatasa levonatik s a fennmaradt összeg pedig a kár megtérítésére lesz fordítva, s addig marad így, míg az okozott kárt meg nem térítette.

Ez okozza aztán az igazi javulást, hogy a munka nemesit.

Nalunk ellenben, ha soká benn ül, még egy kis megtakarított pénzt is visz haza, a karosút meg a karnak ütheti boittal a nyomát.

Pedig nem kell ám azt gondolni, hogy ott nincs nyomor. Még csak ott van igazán, mikor még az életem-dékora is akad pályázó nagy számban. De a büntetés felcíme inkább ravísi a népet mindenre, de a lopástól tartózkodik.

Hszén helyénvaló ez, mert az nem lehet, hogy akinek van valamije, azt vegyék el, mert akkor odaiukadunk, ami ellen anynyian és olyan hevesen kikelünk: az alszocializmushoz.

Hszén nálunk is iparkodnak ráfogni a szocialistákra, hogy azt akarják, hogy osszük fel a vagyont Pedig ennél van azoknak nemesebb, igazibb éjük is, mert ez nem céljuk, hanem ezt azok fogják rájuk, kiknek ez az igazi életihivatasa.

Lesz csak az adósságszínalást!

Kik csinálják ezt? Mindenki. Csakhogy egyikben van szándék, hogy megfizeti, a másikban meg eleve meg van az a tudat, hogy ezt úgy se fogom kifizetni.

És kinek a karára történik ez? A hiteltelének. És mit csinálnak ez által? Vagyont fe osztottunk. És kik csinálják ezt? Sokkal nagyobb számban, mint azoknak a szocialistáknak a száma, kikre a vagyonszelvást ráfogták azért, mert a kukkából néhanapján keseru hangokat csak ki a köztitkédés.

Az enyéni, tied, övé éve annyira ki van fejlődve az utjában, hogy kisebb dolgokat, mint kendő, ruhadarab stb elegendő, ha egy spargával alkötünk, melyen egy cédulán a címzett neve leg a bélyeggel s azt rastezzük a levélsekényre, azt onnan senki el nem viszi és kézbesítve lesz. Jaj volna annak, aki egy ilyen ellopna. Ekkor menő büntetést kapna érte az illető. Erre ép úgy tanítják a szülők ott a gyereket, mint nálunk p. o. arra, hogy Vigyazz, a kocsi el ne usson!

Nem kell azonban azt hinni, hogy a büntetés, mint ijesztés van felalntva, hanem mint megérdemelt dolog. Amit büntetés nélkül, hevesebben el lehet intézni, azt elintézik anélkül. Hogy kiként: lassunk egy példát. A köztiszesség kérdése egész modernul van rendezve. Telen, ha reggel valamelyik haz előtt 8 óra a ho citakarva nincs, akkor jönnek százával a város alkalmi cuberei, s ahol a hó még ott van, azt rögtön eltisztítják, felírják a haz számát és mennek tovább, úgy, hogy reggel 10 óra mindenütt tisztaság van. A büntetés pedig nem hogy nincs, hanem még annyiba sem kerül a házgardának sokszor, mintha ő maga fogadott volna embereket, mert a városnak erre rendes napi aron tartott cuberei vannak és minden háztájdonos csak annyit fizet, amennyi költségéppen megkér. Neha alig pár centet!

Nalunk ez úgy van, előbb egy-két napig varunk, hatta előad, vagy pedig rendőrel összejáratjuk s megbírságozzuk a haztájdonosokat. Pedig jól lehet, hogy az illető házgarda még embert se bírt kapni, vagy ideje se volt, hogy utana járjon. Bizony pedig ilyen készenlét telen a havas időben nagy hasznót tenne a városnak, mert azt a hatást, ami egy hazra esne, szivesen fizetné mindenki már csak a nyugodtság kedvéért is. Szegény ember pedig mindig volt és lesz is ennek elvézésére, csak hogy a munkaadó és a munkás egymással nem találkohtak, a hatóság pedig a közbenjárást nem eszközözi.

Ujdonságok.

Szentes, 1909. augusztus 26.

Lukács — miniszterelnök. A föltamasztott Wekerlekormány napjai újra meg vannak számlálva. A fúziót se Saterényi, se Kossuth, se Wekerle nem képesek nyelbe sutni, a kabinet az ősi kampany közledekor program és többség nélkül alivan, kénytelen lesz helyéről tavozni. Az ősi politikai harcokról a következő szenzációs információkat kaptuk: A Wekerle-

binet mindjárt szeptember végén, vagy legkésőbb október elején újra és véglegesen beadja a lemondását. A király elfogadja a lemondást, ugyanakkor Lukács László hó mó régiszként megjelenik Budapesten azzal a határozattal megbízatassal, hogy minden körülmények között alakítson kormányt. Lukács ezúttal nem fog Kossuth-tal tárgyalni, hanem többséget Justh kémbereiből és a hatvanhetes csoportokból akarja összehállítani. A banksoport, amely a júniusi tárgyalások során is nagy szimpatiaival fogadta Lukács Lászlót, ezúttal sem fog elzárkózni a tárgyalások elől s támogatni fogja kormányalakítási kísérleteit. Az új kormány első feladata az lesz, hogy a parlamenti életet a rendes mederbe terelje, az alkotmányos költségeket megszavaztassa s egyetlen pontra szorítkozó programja az általános titkos választói jog megalkötása. Természetes, hogy a nemzetibankról is történnék valamit semmit mondó kijelentés. Abban az esetben, ha a Justh kékkal való tárgyalás nem jarna eredménytel, Lukács minden körülmények között megalakítja kabinetjét, minisztereit hatvanhetes politikusok közül toborozza s többséget választásnak kell, választások útján terem magának. Kiegészíthetjük ezt azzal, hogy Lukács küldetés a liberális irány — nem a szabadeüpart — feltámasztását célozza. A tárgyalások, kapacitáció jelszava a szabadeüvéség, szemben a koalíció klerikális és reakciós szellemével. Lesz-e Lukács László vállalkozásának sikere: ez nihamár el fog dőlni.

Egy vidéki főkapitány ötlete. Deák Péter nagykanizsai rendőrfőkapitány olyan rendeletet adott ki, amely melő minden intelligens ember elismerésére, mert modern, okos és olyan fontos intézkedés, hogy előtte minden város főkapitánya kalapot emelhet. A nagykanizsai főkapitány azt tapasztalta, hogy a szállodások, vendéglősök, kavésok és kocsisarosok (akinek nem inge ne vállalja) nem mosatják a vendég által egyszer már használt fehérművet, csak megnedvesítve és leprésselve adják újból közhasználatba a veszedelmes szalvétákat, lepedőket, párnahuzatokat stb. Erre Deák Péter a következő végzést hozta: — Tapasztaltam, hogy egyes fogadók, vendéglők kavéházakban a fehérművek használat után nem mosatnak ki, hanem vizzel befecskendezve, leprésselve, újbó használatba vételnek és gyakran oly piszokosak, hogy azok undort keltenek. Véghatározat. Felhívom az összes fogadókat, vendéglőket, kavéházakat, kocsisarosokat és szálló szoba-tartókat, hogy minden alkalommal tisztá, még nem használt fehérműveket, asztalterítőket, asztalkendőket, lepedőket, párnahuzatokat, paplanlepedőket, törülközőket, stb. bocssassanak a vendégek rendelkezésére és amaz eljárástól hogy a használt fehérműveket használat után vizzel befecskendezve és préselve, újra használatba vegyék, szigorúan tartózkodjanak mert ellenesetben a 36152—VI. 11.893 sz. belügyminiszteri rendelet értelmében elentük az eljárást meg fogom indítani. — Nos, ez a rendelet ra van szabva egész Magyarországra, mert bizony a szép hazában a legtöbb vendéglőben, kavéházban éppen úgy nem tisztítják a fehérművet, ha-

nem csak benedvesített és lepréssel, más vendég által előzőleg már használt asztalkendőt adnak — fertőző betegségek, gyorsabb terjedését üzletszerűen elősegítve — a vendégnek mint Nagykanizsán, ahol a főkapitány most ilyen okos rendelet kibocsátásával vet gátat ennek a káros visszaélésnek.

Istentisztelet a zsidó iskolánál. A zsidó templom villámvilágítási berendezkedésének munkái miatt, amelyek most vannak folyamatban, a f. hó 27-ki péntek esti és f. hó 28-ki, szombati istentiszteletet nem a templomban, hanem az egyház iskolájának nagytermében fogják megtartani. Felhívjuk e körülményre izraelita polgártársaink figyelmét.

A földadókataszter kiigazítása. Az új adótörvényeknek élelelbevitésére irányuló munkalokat már nagy mérvben foglalkoztatják a pénzügyminisztérium szakosztályait s az új földadótörvény végrehajtásának munkáját Benkó Gyula miniszteri tanácsos vezetése alatt a kataszteri ügyosztály végzi. A földadókataszter kiigazításra irányuló munkalatoknak a folyó évre előirányzott része már előrehaladt állapotban van. Ez ideig Magyarország 13.024 adóközsége között összesen 9026 községre vonatkozólag lettek ezek a jegyzékek a községi előjárások részéről betervezve és azokba összesen 1.245.475 agvaltozas lón felvéve. Minthogy azonban a nagyobb határral bíró községek eme munkalatai az idő rövidsége miatt még nem készültek el s eme községeknél még számosabb lesz a változas, előreláthatólag 3 millióra tezik a földrésztletek száma, melyek művelési agvaltozas alá kerülnek. Emc óriási munkanyag feloldozasa a kataszteri személyzetből kismélet 42 megyei előadóra és a pénzügyminiszter által nemrég kinevezett 164 ideiglenes kataszteri biztosra vár. A földadókataszter kiigazításának másik részét az egyes hatarak, dülők vagy földrésztletek adóztatásánal mutakozó nagy aranytalanságok megszüntetése képezi. Erre a munkalatra nézve a törvényhatóságok, községi képviselőtestületek, vagy 20 földadóköteles birtokos f. évi július hó 1-ig volt jogosítva a pénzügyminiszterhez kezdeményezési javaslatot tenni, míg a kincstári közegek az év végéig tehettek meg kiigazítási javaslatokat. Emc javaslatok alapján fogja azután az országos földadóbizottság a vármegegy földadóbizottságok véleményének meghallgatasa után, a jövő évben eldönteni azt, hogy hol van szükség változtatásra, avagy egyes hatarak, dülők vagy földrésztletek újból való sorozására és emc döntésnek megfelelően fognak a változasi munkalatok az említett hivatalnokai személyzet által végrehajtani. Erdekes, hogy Magyarország 13.024 adóközségségéből a határidő lejártáig mindössze 1426 község határának kiigazítására vonatkozólag adtak be javaslatokat.

Hangverseny Néhány nap választ el bennünket a szegény sorsú zsidó iskolások segítő egylet szombati esti fényes műsorú hangversenyétől és az ez iránt mutakozó széleskörű érdeklődés mutatja, hogy a hangverseny anyagilag is fényes sikerű lesz, mert nem csak helyből, de a környékből is sokan veszik meg előre a belépőjegyeket. Még szerkesztőségünk is kapott már felkérészt Mindszentről arra, hogy a rendezőségnél belépőjegyeket rezerváltáson többeknek, akik Mindszentről készülnék átjönni. Hogy az estélyi erkölcsi sikere is fényes lesz, erre biztosíték a gazdag és változas művészi program.

Tanító áthelyezés. Cziegler Mihály csongrádi állami népiskolai tanítót a közoktatásügyi miniszter a pandorf állami iskolához helye te át, helyére pedig Csongrádra Treycz Dózsa oklevéles néptanítót nevezte ki.

A termésbecslés reformja. Ismeretes hogy a földmivelésügyi miniszter termésbecslése ellen az idén milyen sok panasz hangzott el. Igaz ugyan, hogy a kedvezőtlen idő-

járás és a fölépített betegségek és elemi csapások utólag igazoltak az utolsó becslések, de azért allandóan kísértett a gondolat, hogy talán a becslések módszerében van a hiba. Ezen a véleményen van Balla Vilmos fővárosi hírlapírótsunk is, három évvel ezelőtől a földmívelésügyi minisztérium megbízásából a mezőgazdasági statisztika reformálása tárgyában memorandumot dolgozott ki, amelynek nyomán annak idején több újítást léptettek életbe, most ez ügyben újabb javaslatot terjesztett be, amiben ismét változtatásokat ajánl, többek között a szöveges jelentés függetlenítését a számszerű becsléstől, amely minden hónapban egyszer jelennek meg, még pedig a gazdasági tudósítók sürgöny jelentései alapján. Mi igen nagyra becsüljük nevezett hírlapírótsunk gyakorlati képességeit, azonban ettől a tervétől semmi érdemleges eredményt nem várhatunk. A hiba nem abban van, hogy a szöveges jelentés és a számszerű becslés összefügg; nem is a sürgönyjelentések hiányában, hanem abban hogy a tudósítók rendszerint igen nagy területet kénytelenek föllbíralni s e miatt egyrészt a megközelítő pontosság gyenge, másrészt bátoratlan pesszimizmus. Leghelyesebb lenne a tudósítók számának szaporítása és a kísérleti állomások segélyével bizonyos statisztikai témák összeállítását. A szöveges tájékoztatással a számszerű becslés mellől való elhagyása pedig egyenesen hiba lenne, mit a tözsze sem fogadna szívesen.

— **Véres szerencsétlenség.** Dezsó Bálint mészárosmester majdnem életével fizetett meg tegnap reggel egy balesetet. Ahogy kocsijárával a vásártéren haladt, lova megriadt valamitől és elragadta a kocsit. A nevezett mészárosmester nem volt képes a nekivadult állatot megbabóáztatni, mely örült futásban a Groszmann-féle üzlet közelében feborította a kocsit, úgy, hogy az a szerencsétlen Dezsó Bálintra esett, aki különben is úgy vágódott a keramitburkolathoz, hogy homlokán, fején súlyos zúzódásokat szenvedett és vérbe fagyva került el a kövezeten. A segítségére sietők és a közeli mészárszékek előhívott felesége kísérték az erősen vérző embert az üzletéhez. A ló a vágóhid felé iramodott a félborult szekérrel, de elfogták.

— **Jószágdíjazások** A Csongrádvármegyei Gazdasági Egyesület ez évben is a vármegye három helységében rendezte szarvasmarhadíjazást, még pedig, mint már írtuk: Mindszenten, Csongrádon és Szentesen. A két elől nevezett községben a díjazás már megvolt, még pedig a folyó hó 15-én Mindszenten, a folyó hó 22-én pedig Csongrádon. A mindszei díjazásra elővezettek 27 kisértés tehenet, 18 egyéves és

3 két éves úszóborjút, ezen fölül versenyen kívül az Órgórnó uradalom elővezetett 5 drb. kisértés tehenet, 5 drb. egyéves úszót és 4 drb. bikaborjút. Az elővezetett jószágok kitesztelt bár a nagy szárazság által előidézett takarmányhiány, azért mégis megállapítható, hogy Mindszent szarvasmarhatenyésztése magas fokon áll. A bírálók döntése alapján első díjjal lettek kitüntetve Dömötör Vilmos és Oláh Mihály, másodikokkal Tary István és Mihály Lajos, harmadikkal Szilády Géza és Veres Sándor, negyedikkel ifj. Mihály János és Elekes Pál, ötödikként Bozó Gy. Pál és Seres Antal jószágai. A járási főszolgabíró által elővezetett és díjazással kitüntetett kisértés tehenet a Pallavicini uradalom nyomban megvette 500 koronáért. — Szentesen az általunk egész terjedelemben ismertetett feltételekkel és díjkiosztásokkal a folyó hó 29-én, tehát a jövő vasárnap tartja az egyesület a szarvasmarha díjazást, a külső céduházzal mellett a díjazásra aznap reggel 8 óráig jelenthetőek be jószágok az egyesület titkári hivatalában.

— **Csongrádi rövid hírek.** Turi István csongrádi cipész a napokban az ottani temetőben egy fára felakasztotta magát és mire tettét észre vették, a szerencsétlen már halott volt. — Deszpoth István csongrádi járás őrmester és Szűcs J. csendőr egy nevezetes lóköltő üldöztek és fogták el szerencsésen Farkas Lajos személyében, akiről kiderült, hogy a legutóbbi kecskeméti vásáron ő kötötte el Hajnal Mihály fülöp-szállási gazda két lovát, valamint hogy az ő kezén tünt el f. hó 15-én Jáger István szabadszállási lakos 2 lova és f. hó 17-én Szellmann János pusztaaszimreai tanyaáról egy tehén és egy borjú. A híres lóköltőt a csongrádi csendőrség, a kecskeméti törvénytörlesztő szolgálta ki. — A múlt héten Klucsai, csongrádi szállító és bizonymányos loval ifj. Hattvani György fűszerkereskedés előtt elütötte Vigné Varga Márta putribeli öregasszonyt, aki a templomba igyekezett, mindennapi ájtatosságát vezetni. A balesetnek nem oka a kocsi, mert idejében kiállott figyelmzetően az asszonyra, hogy térjen ki, de ezt a szerencsétlen, süketsege miatt nem hallotta. A súlyosan sérült asszonyt ápolás végett beszállították kakórházba.

— **A gózképezők és kazánfűtők legközelebbi képesítő vizsgái** Szegeden, szept. hó 19-én délelőtt 8 órakor fognak a Szeged alsóvárosi új vízműtelepen megtartatni. A kellően felszerelt vizsgálati kérvények a m. kir. ker. iparfelügyelőséghez, Tisza Lajos körút 61. sz. Szegedre küldendők be.

— **Országos vásár.** Tiszaföldváron az idei nyári országos vásár folyó hó 29-én és 30-án lesz. A vasárnap, sertések kivételével, mindennemű más labasjóságot szabad felhajtani.

Iskolai értesítések.

A szentesi izr. hitk. iskolaszéke részéről közhírré tétetik, hogy 6 osztályú elemi iskolájánál az 1909/10. tanévi beiratások szept. hó 1 és 2-án naponként d. c. 8—12-ig az iskolahelyiségben fognak eszközöztetni. A javító vizsgálatok aug. hó 31-én d. u. 3 órakor fognak ugyancsak az iskola helyiségében megtartatni.

A rendes tanítás szept. hó 3-án veszi kezdetét.

Minden újonnan belépő tanuló köteles a korát kimutató igazolványt és újrallátásáról szóló bizonyítványt — más iskolából át-lépő tanuló pedig az előbbi tanévről szóló iskolai bizonyítványt bemutatni. Minden tanuló köteles a beiratás alkalmával egynegyed évi tandíjat, vagyis 6 koronát, 40 fillér beiratási díjat, 40 fillér könyvtár díjteléket és 30 fillért az orsz. tanítói nyugdíjlapra befizetni.

A tandíjmentesség iránti kérvények a beiratás alkalmával annál is inkább benyújtandók, mert későbbben beérkező kérvények figyelembe nem vétetnek. Más vallásúak ha kérelmezik — szintén fél — vagy teljes tandíjmentességben részesülnek, az Iskolaszék,

A szentesi református egyház által fenn-tartott elemi iskolákba az 1909—1910. iskolai évre a beiratások f. évi szeptember 1. 2. 3 és 4-ik napjain — mindenkor reggel 8—12, délután 2—5 óráig — eszközöztetnek. A fiúk a központi fiú iskola IV-ik osztályának, a leányok a központi leány iskola IV—VI. osztályainak tantermében.

Az iskolai év szeptember 6-án reggel 8 órakor tartandó isentisztetéssel kezdődik. Szentes, 1909. augusztus 24. A református iskolák igazgatósága.

A helybeli ipariskolába a beiratások az 1909—1910 ik iskolai évre f. évi szeptember 1—11 ig. eszközöztetnek az igazg. I. K. Tóth József ú. 29. sz. a házában.

Értesítetnek a mesterek és kereskedők s általában az összes tanoncirtók, hogy a fent kiírt idő alatt tanoncaikat annyival inkább igyekezzenek beírtni, mert a beiratási idő eltelte után jelentkezett tanoncok az 1884. évi június 29-én 28092 sz. a kelt rendelet értelmében meg fognak büntettni.

Beiratkozni köteles minden tanonc — akár van szerződötve, akár nincs, — kinek a tanviszonya még fennáll, vagyis fel nem szabadult; kivételt csak azok kepeznek, kik az ip. isk. III-ik osztályát elvégezték: ezek nem kötelesek beiratkozni.

Szentes, 1909. aug. 21.

Körtvélyessy Sándor
ip. isk. igazgató.

Felelős szerkesztő: BÁNFALVI LAJOS.
Kiadótulajdonos »Szentes és Vidéke« könyvnyomda

CSAK 2 VILLAND TESTVÉREK CSAK 2 NAPIG! NAPIG! NAGY CIRKUSZ

Szentesen, a Vásár-téren.

F. hó 28-án érkezik 22 waggonból álló külön vonattal és szombaton, 28-án tartja megnyitó dísz előadását.

Vasárnap d. u. 4 és este 8 órakor KÉZ NAGY BÚCSÚ ELŐADÁS.
Jegyek előre válthatók EISLER LAJOS úr dohánytözsdejében, vasárnap d. u. 3 óráig.